

Język polski czy obcy?

... czyli jak inżynierowie
(nie) powinni mówić i pisać

Krzysztof Goczyła

<http://kio.eti.pg.gda.pl/pracownicy/kris/>

Dlaczego?

- Bo niewielkim wysiłkiem można uniknąć wielu częstych błędów.
- Bo język polski jest prosty i logiczny!
- Bo „jak piszesz” jest równie ważne jak „co piszesz”.

- No i *noblesse oblige*...

Dla każdego coś miłego

- **Daty – pisownia i wymowa**
- **Liczebniki**
- **Wielkie litery...**
- **... i różne maniery**
- **Jak skracać?**
- **Nazwiska – odmieniać czy nie?**
- **Razem czy oddzielnie?**
- **Z łącznikiem czy bez?**
- **Ach, te przecinki...**
- **Trudne wyrazy**
- **Brzydkie, ale częste**
- **Procenty**
- **...**

Daty - pisownia

7.01.2016

2016-01-07

7 stycznia 2016 r.

7 I 2016

czwartek, 7 stycznia 2016 r.

***Ale:* ul. 23 Marca**

7. stycznia 2016

7 styczeń 2016

7 styczeń 2016r.

7.I.2016

Czwartek, 7 Styczeń 2016 r.

***Nie:* Ul. 23 Marca**

Daty - pisownia

Kiedy to się stało?

Stało się to **15 marca o godzinie 9** rano.

Stało się to **15-go marca o godzinie 9-tej** rano.

Stało się to **15. marca o godzinie 9.** rano.

Daty - wymowa

Który dzień dziś jest?

Dziś jest **siódmy stycznia dwa tysiące szesnastego roku.**

Dziś jest **siódmy *dzień* stycznia dwa tysiące szesnastego roku.**

Dziś jest **siódmy styczeń** dwa tysiące szesnastego roku.

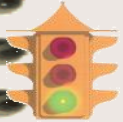
Dziś jest **siódmego stycznia** dwa tysiące szesnastego roku.

Dziś jest siódmy stycznia **dwutysięcznego szesnastego roku.**

Daty - wymowa

Kiedy to się stało?

Stało się to **piętnastego marca dwa tysiące piętnastego roku.**

Stało się to **piętnastego *dnia* marca dwa tysiące piętnastego roku.**

Stało się to **w dniu piętnastym marca dwa tysiące piętnastego roku.**

Stało się to **w dniu piętnastego marca** dwa tysiące piętnastego roku.

Daty - wymowa

W nocy z 18 na 19 października 2015 r. wciąż myślałem o wykładzie inauguracyjnym.

W nocy z osiemnastego na **dziewiętnasty** października **dwa tysiące piętnastego** roku wciąż myślałem o wykładzie inauguracyjnym.

W nocy z osiemnastego na **dziewiętnastego** października **dwa tysiące piętnastego** roku wciąż myślałem o wykładzie inauguracyjnym.

Daty - wymowa

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1.02.2016 r.

Ustawa wchodzi w życie z dniem **pierwszym lutego** dwa tysiące szesnastego roku.

Ustawa wchodzi w życie z dniem **pierwszego** lutego dwa tysiące szesnastego roku.

Ustawa wchodzi w życie 1.02.2016 r.

Ustawa wchodzi w życie **pierwszego lutego** dwa tysiące szesnastego roku.

Ustawa wchodzi w życie **dnia pierwszego lutego** dwa tysiące szesnastego roku.

Liczebniki, liczebniki...

Obchodziliśmy **65-lecie** Politechniki Gdańskiej.

Obchodziliśmy **sześćdziesięciolecie** Politechniki Gdańskiej.

Obchodziliśmy **65-ciolecie** Politechniki Gdańskiej.

Obchodziliśmy **65-cio lecie** Politechniki Gdańskiej.

Obchodziliśmy **LXV-lecie** Politechniki Gdańskiej.

Cyfry rzymskie tylko wtedy, gdy liczebnik nie wymaga użycia znaków L, C, D, M, a więc jest nie większy niż 39.

Liczebniki, liczebności...

Odnótowaliśmy **5-krotny** wzrost liczby studentów.

Odnótowaliśmy **pięciokrotny** wzrost liczby studentów.

Odnótowaliśmy **5-ciokrotny** wzrost liczby studentów.

Odnótowaliśmy **5-cio krotny** wzrost liczby studentów.

Liczebniki, liczebniki...

Odnotowaliśmy **dwuipółkrotny** wzrost liczby nauczycieli.

Odnotowaliśmy **ponaddwuipółkrotny** wzrost liczby nauczycieli.

Student oddał pracę dyplomową z **ponadrocznym** opóźnieniem.

Skoczek oddał **ponadpięćsetosiemdziesięciocentymetrowy** skok.

Odnotowaliśmy **2,5-krotny** wzrost liczby nauczycieli.

Odnotowaliśmy **ponad 2,5-krotny** wzrost liczby nauczycieli.

Skoczek oddał **ponad 580-centymetrowy** skok.

Prawdziwa inżynieria języka

Moskwa, 1980 r. Władysław Kozakiewicz skacze o tyczce 578 cm i wygrywa!

Skoczek oddał pięćsetsiedemdziesięciośmiocentymetrowy skok.
(40 liter)

Skoczek oddał ponadpięćsetsiedemdziesięciośmiocentymetrowy skok.
(45 liter)

Skoczek oddał ponadpięćsetsiedemdziesięciośmiopółcentymetrowy skok. (49 liter)

...

Liczebniki, liczebniki...

Kowalski jest **na 5. roku** studiów.

Kowalski jest **na 5 roku** studiów.

Kowalski jest **na piątym roku** studiów.

Rozpoczął studia **w latach 90. XX** wieku.

Otrzymał nagrodę **II** stopnia.

Kowalski jest **na 5-tym roku** studiów.

Kowalski jest **na V-tym roku** studiów.

Rozpoczął studia **w latach 90-tych XX.** wieku.

Otrzymał nagrodę **II-go** stopnia.

Liczebniki, liczebniki...

Nowak przeczytał 1. książkę.

to nie to samo co:

Nowak przeczytał 1 książkę.

Nie było 2. edycji konkursu.

to nie to samo co:

Nie było 2 edycji konkursu.

Wielkie litery i maniere

Wyniki eksperymentów przedstawiono na **Rysunku 3**.

Wyniki eksperymentów przedstawiono na **rysunku 3**.

Zaprosiłem studenta i przedstawiłem **Mu** swoje sugestie.
Rozmawiałem z rektorem i **Jego** zastępcą.

Zaprosiłem studenta i przedstawiłem **mu** swoje sugestie.
Rozmawiałem z rektorem i **jego** zastępcą.

Ale:

Zaprosiłem studenta i przedstawiłem mu **Twoje** sugestie.
Seminarium przeprowadzimy w **Waszej** sali.
Witamy **Jego Ekszelencję Prezydenta!**

Wielkie litery i maniere

W tytułach książek, rozdziałów, artykułów, prac dyplomowych, filmów itp. tylko pierwszy wyraz piszemy wielką literą

„Opowieść o Przygodach Komputerów i ich Właścicieli”

„Opowieść O Przygodach Komputerów I Ich Właścicieli”

„Opowieść o przygodach komputerów i ich właścicieli”

„Zastosowanie Algorytmu Dijkstry do Problemu Wyznaczania Tras”

„Zastosowanie algorytmu Dijkstry do problemu wyznaczania tras”

Wielkie litery i maniery

*W nazwach własnych
każdy wyraz piszemy wielką literą, z wyjątkiem przyimków i spójników*

Gospoda „**Pod Mocnym Aniołem**”

Hotel „**Ostoja nad Ruczajem**”

Bar „**U Janka i Wacka**”

Ale: Fundacja **na rzecz** Nauki Polskiej

Organizacja Narodów Zjednoczonych **do spraw**
Nauki, Oświaty i Kultury

Liceum **im.** Jana Batoiego

Manier ciąg dalszy

Oczywistym jest, że...

Jest **ważnym**, żeby...

Uchwała stanie się **prawomocną** po zatwierdzeniu...

To stało się **możliwym** po...

Oczywiste jest, że...

Jest **ważne**, żeby...

Uchwała stanie się **prawomocna** po zatwierdzeniu...

To stało się **możliwe** po...

Ale:

Uchwała stanie się **uchwałą prawomocną** po zatwierdzeniu...

Manier ciąg dalszy

Mi się wydaje, że...

Mi się to podobało.

Mnie się wydaje, że...

Mnie się to podobało...

Ale:

Wydaje **mi** się, że...

Podobało **mi** się to.

Manier ciąg dalszy

50 zł.
30 gr.
100 s.

1000MB
200kHz

20 %

v-ce przewodniczący
w-ce przewodniczący

50 zł
30 gr
100 s

1000 MB
200 kHz

20%

wiceprzewodniczący

Jak skracać?

Nadanie magistrowi inżynierowi Janowi Nowakowi stopnia doktora.

Nadanie **mgr. inż.** Janowi Nowakowi stopnia doktora.

Nadanie **mgrowi inż.** Janowi Nowakowi stopnia doktora.

Nadanie **mgr inż.** Janowi Nowakowi stopnia doktora.

Ale:

Nadanie **mgr inż.** Annie Nowak stopnia doktora.

Jak skracać?

CD-ROMu CD-ROM'u

w MENie

NOTu

w NOT-cie w LOT-cie

w/w d/s

wg.

CD-ROM-u

w MEN-ie

NOT-u

w Nocie w Locie

ww. ds.

wg

Nazwiska – odmieniać czy nie?

Odmieniać! I właściciel nazwiska nie ma tu nic do powiedzenia...

Nazwiska kobiet odmieniamy tylko wtedy, gdy kończą się na „a”.

Niektóre trudne męskie nazwiska z PG:

Mn.	D.	C.	B.	N.	Ms.
Czaja	Czai	Czai	Czaję	Czają	Czai
Goczyła	Goczyły	Goczyle	Goczyłę	Goczyłą	Goczyle
Giaro	Giary	Giarze	Giarę	Giarą	Giarze
Czubenko	Czubenki	Czubence	Czubenkę	Czubenką	Czubence
Datta	Datty	Dacie	Dattę	Dattą	Dacie
Kubale	Kubalego	Kubalemu	Kubalego	Kubalem	Kubalem

*Nazwiska zakończone na –e, -o można pozostawić nieodmienione we frazach typu: **Przekazano to profesorowi Markowi Kubale;**
ale nie: **Przekazano to Kubale.***

Razem czy oddzielnie?

Prosimy o **nie palenie!**

Prosimy o **niepalenie!**
Niezastosowanie się grozi karą.

Ale:

To **nie palenie, ale picie** zrujnowało mu zdrowie.

Ani nie czytanie, ani nie pisanie, tylko ślęczenie przy komputerze zepsuło mu wzrok.

Razem czy oddzielnie?

Ten przedmiot ma Pan **niezaliczony**.
Powołuje się Pan na **niesprawdzone** źródła.

Ale:

To **nie obłany** egzamin, ale **niespełniona** miłość spowodowała, że się załamał.

Nie należy wierzyć plotkom, które są **ani nie sprawdzone, ani nie potwierdzone** przez wiarygodne źródła.

Razem czy oddzielnie?

Zrobił bym to, ale **spowodowało by** to awanturę.

Zrobiłbym to, ale **spowodowałyby** to awanturę.

Należałoby mu pomóc.

Warto by to zrobić.

Można by to rozważyć, jeśli **wykonano by** tę pracę na czas.

Razem czy oddzielnie?

Gdyby to zrobił, **to by** oberwał.

Jeśli by to zrobił, **to by** oberwał.

Gdyby to zrobił, **toby** oberwał.

Jeśliby to zrobił, **toby** oberwał.

Gdyby to zrobił, **chybaby** oberwał.

Nie mów mu tego; **to by** spowodowało nieporozumienie.

Razem czy oddzielnie?

Egzamin okazał się za trudny dla **niedjednego** studenta.
(dla wielu studentów)

Nie jeden, ale trzech studentów nie zdało egzaminu.

Do egzaminu podeszło trzech studentów **naraz**.
(jednocześnie)

To lekarstwo trzeba zażyć **na raz**.
(a nie na dwa razy)

Z łącznikiem czy bez?

W projekcie zastosowano architekturę **trój-warstwową**.
Flaga Polski jest **dwu-kolorowa**.

W projekcie zastosowano architekturę **trójwarstwową**.
Flaga Polski jest **dwukolorowa**.

Flaga Polski jest **biało-czerwona**.

Ten stół jest **metalowo-szklany**.

Politechnika Gdańska mieści się w **Gdańsku Wrzeszczu**.

Zimowisko odbyło się w okolicach **Bielska-Białej**.

Trudne przedrostki

W konstrukcji zastosowano **super wytrzymały** klej.

To był naprawdę **super klej**.

W telewizji wystąpił **eks-prezydent**.

Krzywa ma przebieg **quasi liniowy**.

W konstrukcji zastosowano **superwytrzymały** klej.

To był naprawdę **superklej**.

W telewizji wystąpił **eksprezydent**.

Krzywa ma przebieg **quasi-liniowy**.

Zespół zagrał na **niby-ludowo**.

Ta roślina ma **nibykwiaty**.

Ten człowiek jest **eks-Polakiem**.

Ach, te przecinki...

Mały, kudłaty piesek szedł wąską, wyboistą ścieżką.

Pierwszy powojenny film polski powstał w 1945 roku.

Pierwszy, powojenny film polski powstał w 1945 roku.

Ach, te przecinki...

Student który przyszedł na zaliczenie był nieprzygotowany.

Student _____ był nieprzygotowany.
└─> który przyszedł na zaliczenie ─┘

↓ ↓
Student, który przyszedł na zaliczenie, był nieprzygotowany.

Poszedłem nad Odrę która płynie przez Wrocław i zacząłem się opalać.

Poszedłem nad Odrę _____ i zacząłem się opalać.
└─> która płynie przez Wrocław ─┘

↓ ↓
Poszedłem nad Odrę, która płynie przez Wrocław, i zacząłem się opalać.

Ach, te przecinki...

Każdy może jeśli tylko chce wysłuchać ten wykład.

Każdy może **wysłuchać ten wykład.**
 jeśli tylko chce

 Każdy może, **jeśli tylko chce,** **wysłuchać ten wykład.**

Ach, te przecinki...

Aby się dobrze przygotować do egzaminu, trzeba sporo poczytać.

Kliknij przycisk na ekranie, aby rozpocząć pracę z programem.

Przeczytawszy protokół zebrania, podpisał go.

Głosujemy, naciskając przycisk umieszczony pod stołem.

Wszedł, trzaskając drzwiami, i zaczął krzyczeć.

Akceptujemy uchwałę, naciskając przycisk i podnosząc rękę.

Ach, te przecinki...

Mówili wolno, idąc.

Mówili, wolno idąc.

Nie, zawsze mówię prawdę.

Nie zawsze mówię prawdę.

Oblał egzamin, mimo że się sporo uczył.

Na pewno zda egzamin, chyba że się nie przyłoży do nauki.

Trudne wyrazy

wymyśleć

domyśleć się

namyśleć się (*)
(zmienić zdanie)

nienawidzieć

przekonywujący

w cudzysłowie

wymyślić

domyślić się

namyślić się

nienawidzić

przekonujący
przekonywający

w cudzysłowie

(*) **namyśleć się** (*namedytować się*)

Brzydkie – ale częste

Tezy rozprawy są **oparte o wyniki** eksperymentów.

Tezy rozprawy są **oparte na wynikach** eksperymentów.

Na podstawie wyników eksperymentów sformułowano tezy rozprawy.

Opierając się na wynikach eksperymentów, doktorant sformułował tezy rozprawy.

Ale: Student **oparł się o ścianę**.

Brzydkie – ale częste

Eksperymenty wykonano **przy pomocy komputera.**

Eksperymenty wykonano **za pomocą komputera.**

Doktorant przeprowadził swoje eksperymenty
przy pomocy promotora.

Doktorant przeprowadził swoje eksperymenty
z pomocą promotora.

Brzydkie – ale częste

Wszystko zrealizowano, **za wyjątkiem** dokumentacji.

Wszystko zrealizowano, **z wyjątkiem** dokumentacji.

W dowodzie twierdzenia autor użył **niewłaściwą formułę**.
Formułę, **którą użył**, stosujemy gdzie indziej.

Do wytworzenia przedmiotu użyto **specjalne narzędzie**.

W dowodzie twierdzenia autor użył **niewłaściwej formuły**.
Formułę, **której użył**, stosujemy gdzie indziej.

Do wytworzenia przedmiotu użyto **specjalnego narzędzia**.

Brzydki – ale częste

Nazwy ulic piszemy **z wielkiej litery**.

Nazwy ulic piszemy **wielką literą**.

Nazwy ulic rozpoczynamy **od wielkiej litery**.

Ilość ocen niedostatecznych przekroczyła 100.

Liczba ocen niedostatecznych przekroczyła 100.

Ale: **Ilość wody** w naczyniu jest niewystarczająca.

Też niepoprawne!

Stara sala zostanie zaadoptowana na laboratorium komputerowe.

Też niepoprawne!

Stara sala zostanie **zaadoptowana** na laboratorium komputerowe.

Stara sala zostanie **zaadaptowana** na laboratorium komputerowe.

Ale:

To dziecko zostało **zaadoptowane**.

Gdzie gdzie, a gdzie nie gdzie

Premier wygłosił przemówienie, **gdzie** ostro skrytykował opozycję.

Odbyła się rozmowa z dziekanem, **gdzie** dowiedzieliśmy się o planach rozwoju naszego wydziału.

Popularność zdobyła metoda obiektowa, **gdzie** analizowany system dekomponuje się na obiekty.

Odbył się egzamin, **gdzie** dostałem piątkę z fizyki.

Nasz zawodnik osiągnął taką formę, **gdzie** może myśleć o podium.

Gdzie gdzie, a gdzie nie gdzie

Premier wygłosił przemówienie, **w którym** ostro skrytykował opozycję.

Odbyła się rozmowa z dziekanem, **z której** dowiedzieliśmy się o planach rozwoju naszego wydziału.

Popularność zdobyła metoda obiektowa **polegająca na tym, że** analizowany system dekomponuje się na obiekty.

Odbył się egzamin, **na którym** dostałem piątkę z fizyki.

Nasz zawodnik osiągnął taką formę, **że** może myśleć o podium.

Gdzie gdzie, a gdzie nie gdzie

Pojechaliśmy do **Warszawy**, **gdzie** zwiedziliśmy Zamek Królewski.

miejsce

Egzamin odbędzie się w **sali**, **gdzie** poprzednio odbyło się kolokwium.

miejsce

albo:

Egzamin odbędzie się w sali, **w której** poprzednio odbyło się kolokwium.

Procenty

Limit wynosi 4%.

Limit wynosi **cztery procent.**

Limit wynosi **cztery procenty.**

Procenty

Limit wynosi 4,6%.

Limit wynosi **cztery i sześć dziesiątych procent**.

Limit wynosi **cztery i sześć dziesiątych procent**
i ani **procentu** więcej.

Limit wynosi **cztery i sześć dziesiątych procenta**
i ani **procenta** więcej.

Procenty

20% studentów otrzymało stypendium.

Dwadzieścia procent studentów otrzymało stypendium.

Stypendium przyznano 20% studentów.

Stypendium przyznano **dwudziestu procentom** studentów.

Procenty

20,6% studentów otrzymało stypendium.

Dwadzieścia i sześć dziesiątych procent studentów otrzymało stypendium.

Stypendium przyznano 20,6% studentów.

Stypendium przyznano **dwudziestu i sześciu dziesiątym procent** studentów.

Półtora i półtorej

(*ten*) kilogram → **półtora** kilograma

(*to*) jabłko → **półtora** jabłka

(*ta*) godzina → **półtorej** godziny

półtorej kilograma

półtorej roku

półtorej miesiąca

...

Półtora i półtorej

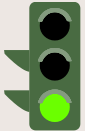

Studia rozpoczął przed **półtora** rokiem.

Studia rozpoczął przed **półtorej** rokiem.

Studia rozpoczął przed półtora **roku**.

Wykład rozpoczął się przed **półtorej** godziny.

Wykład rozpoczął się przed półtorej **godziną**.

W poprzednim kwartale ceny wzrosły średnio o **półtora procent**, ale owoce podrożały **półtora raza**.

Dlaczego? Dlatego...

Praca została nisko oceniona dlatego, bo student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona dlatego, ponieważ student nie rozwiązał wszystkich zadań.

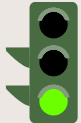

Dlaczego? Dlatego...

Praca została nisko oceniona **dlatego, bo** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona **dlatego, ponieważ** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona **dlatego, że** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Praca została nisko oceniona, **ponieważ (bo, gdyż)** student nie rozwiązał wszystkich zadań.

Wyrazy, które się nie lubią...

Zastosowanie lepszych materiałów **podrożyło koszt** inwestycji.

Podczas corocznej wyprzedaży w supermarkecie były wyjątkowo **tanie ceny**.

Nasz zawodnik uzyskał **najszybszy czas** i zakwalifikował się do półfinału.

... i takie, które się lubią

- 1) Zastosowanie lepszych materiałów **podniosło (zwiększyło, ...) koszt** inwestycji.
  - 2) Zastosowanie lepszych materiałów sprawiło, że inwestycja okazała się droższa.
-

- 1) Podczas corocznej wyprzedaży w supermarkecie były wyjątkowo **niskie (przystępne, okazyjne, ...) ceny**.
  - 2) Podczas corocznej wyprzedaży w supermarkecie towary były wyjątkowo tanie.
-

- 1) Nasz zawodnik uzyskał **najlepszy czas** i zakwalifikował się do półfinału.
- 2) Nasz zawodnik był **najszybszy** i zakwalifikował się do półfinału.

Poprawnie rozpoczynamy listy

Panie Profesorze,

*informuję, że zjawił się u mnie Pana student.
Udostępniłem mu swoje materiały wykładowe.
Według niego, będą bardzo przydatne.*

...

Poprawnie rozpoczynamy listy

Panie Profesorze!

*Informuję, że zjawił się u mnie Pana student.
Udostępniłem mu swoje materiały wykładowe.
Według niego, będą bardzo przydatne.*

...

Trudne?

Nie! A ile satysfakcji...

<http://eti.pg.edu.pl/katedra-inzynierii-oprogramowania/wyklady-otwarte>